

проходять період складної адаптації, арт-терапія на цьому етапі стає допоміжним засобом у процесі активної соціалізації, адаптації до нових умов навчання, корекції та регуляції поведінки. Використання методів арт-терапії серед студентів-першокурсників сприяє особистісному розвитку студента та розвитку його творчого потенціалу.

Література:

1. Калиш И. В. *Арт-терапия в системе методов психологического консультирования студентов* / И. В. Калиш. // *Системная психология и социология*. – 2014. – №1(9). – С. 100–109.
2. Новікова Ж. М. *Автобіографічний наратив як спосіб підвищення стресостійкості у студентів вищих навчальних закладів* / Ж. М. Новікова. // *Вісник ОНУ. Серія: Психологія*. – 2018. – №1 (47). – С. 81–89.
3. Тарарина Е. В. *«Практикум по арт-терапии : шкатулка мастера : науч.-метод, пособ. / Е. В. Тарарина Е. – К. : АСТАМИР-В, 2016. »: Астамир-В; Киев; 2016. – 180 с.*
4. Титаренко Т. М. *Сучасна психологія особистості. Начальний посібник / Т. М. Титаренко. – Київ : Каравела, 2013. – 372 с. – (2).*

Озерський Ігор Володимирович

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ПРАВНИЧОЇ МЕДІАЦІЇ

Вивченню правової природи інституту «медіації» приділили свою увагу низка вчених та практиків (А. Анцупова, Є. Борисової, В. Жмудь, Я. Любченко, Ю. Михальського, Г. Огречук, Т. Подковенко, Ю. Притики, О. Спектор та ін.). Однак, не дивлячись на велику кількість досліджень з проблем медіації в правничій сфері, лишаються фрагментарно дослідженими питання реалізації альтернативних методів вирішення спору з урахуванням їх психологічного тла. Проведення процедури медіації, особливо у комплексних провадженнях, як слушно заявив суддя-медіатор м. Гамбург Ф. Мемель, є доцільним, коли сторони фактично ведуть спір за розв'язання тривалих у часі, емоційно-особистісних конфліктів, які стоять за правовим спором [1].

За цих міркувань, медіатор має бути знаним фахівцем із предмета спору та неабияким психологом, якому під силу поновити нормальні взаємини між конфліктуючими та налагодити взаємодію [2, с. 92]. Нами підтримується висловлена в науці позиція, що скептично оцінює професійних юристів як медіаторів, оскільки вважається, що юрист наділений здатністю, звичкою і

навіть амбіціями до оперативного аналізу і вирішення заплутаних проблем, а тому він схильний обмежувати автономність сторін із формування шляхів вирішення конфлікту [3]. За такої ситуації, буде ігноруватися психологічна складова спору, яка відповідає змісту конфлікту. На думку Є. Левицького, така психологічна складова частіше всього присутня в сімейних, цивільних та трудових спорах [4], де зазвичай діють правила боротьби мотивів, сили характерів, емпатій, антипатій, навіюваності, переконливості, комунікації тощо. Найчастіше, це стосується сімейних конфліктів, коли частка психологічних факторів, що заважають розв'язанню конфліктної ситуації, значно переважає юридичну [5].

З психологічних позицій серед переваг медіації варто виокремити її спонукальний характер до добровільного, узгодженого виконання рішення, прийнятого при альтернативному врегулюванні правового спору між його конфліктуючими сторонами. Конфліктуючі сторони спору це завжди особистості з іманентними для них характерологічними ознаками та індивідуальністю, а тому звичайно, що до вирішення спору варто залучати психолога, а краще – юридичного психолога. Оскільки лише психологи зможуть завоювати увагу та довіру конфліктуючих сторін, встановити між ними контакт та взаємопорозуміння, допомогти останнім усвідомити взаємовигідність примирення (укладення мирової угоди).

Висновки. Тож, медіація є альтернативною примирною процедурою, яка передбачає обговорення правової проблеми, що вже відбулася, однак оптимізована фахівцями-медіаторами (юридичними психологами) для нейтралізації зайвого психологічного загострення правового спору між конфліктуючими сторонами. Завдяки присутності медіатора – юридичного психолога, процесуальна змагальність сторін переходить у співпрацю та взаєморозуміння. Це, на нашу думку, дозволить змобілізувати учасника спору, оскільки останній буде мимовільно залучений в активну фазу прийняття та формулювання взаємовигідного рішення, а відтак і ступінь опору конфліктуючих сторін значно буде зменшена та сприяти добровільному виконанню погодженого рішення.

Вважаємо за необхідність, внести зміни до чинного законодавства (ЦПК України, ГПК України, КАС України), де у відповідних нормах вписати, що «суд з'ясовує, чи бажають сторони укласти мирову угоду, передати справу на розгляд третейського суду або звернутися до суду для врегулювання спору за участю медіатора обраного сторонами чи призначеного судом. Такі зміни до процесуального законодавства, унормують залучення фахового медіатора (юридичного психолога) до врегулювання спору та уможливають уникнення існуючого правового нігілізму щодо врегулювання спору суддею-медіатором. Подібна практика знайшла існує в судочинстві Республіки Білорусь, де суддям надано право виносити ухвалу про призначення медіатора. В результаті

80-85% випадків, переданих медіаторам, закінчувалися мирним врегулюванням. Отже, специфіка предмета правового спору вимагає залучення до його вирішення фахівця з одночасним поєднанням психологічних та юридичних знань, що цілком узгоджується з такою специфічною сферою знань як юридична психологія. Оскільки, навіть за наявної спеціалізації суддів, рівень їхньої обізнаності у галузі психологічних знань все ще залишається недостатнім, а тому звертаючись до медіації, суд та сторони спору повинні залучити незалежного посередника – юридичного психолога.

Література:

1. Мемель Фрідріх-Йоахім *Медіація в адміністративному судочинстві України*. URL: http://www.voas.gov.ua/upload/337_mediac2.pdf

2. Бондаренко-Зелінська Н. *Медіація: можливість запровадження в цивільному процесі України. Перспективи застосування альтернативних способів вирішення спорів (ADR) в Україні : матер II Львів. міжнар. форуму. Львів: Львів. держ. ін-т новіт. технол. та управл. ім. В.Чорновола, 2009. С. 179–182.*

3. Мішина Ж. В. *Медіація як альтернативна форма вирішення спорів*. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63913/48-Mishyna.pdf?sequence=1> (дата звернення: 11.02.2019).

4. Левіцький Є. *Медіація vs Врегулювання господарського спору за участю судді*. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/mediaciya-vs-vregulyuvannya-gospodarskogo-sporu->

5. Канішева К. М. *Розвиток примирливих процедур врегулювання спорів, які виникають із шлюбно-сімейних правовідносин. Право і безпека: Науковий журнал. Харків. 2009. № 2*. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2009_2/PB-2/PB-2_32.pdf.

Дата надсилання тез: 17.02.2019 р.

Олійник Алла Вікторівна

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК СУЇЦИДАЛЬНОСТІ

У сучасному індустріалізованому світі, де з кожним роком поглиблюється процес формалізації, раціоналізації, меркантилізації, відчуження стало звичним у людських взаєминах, й майже не залишилося нічого, що могло б утримати від падіння на самісіньке дно кризи: «хвороба» цивілізацією, перекреслює в душах індивідів усе, що могло б зберегти їх віру у високий сенс життя.